

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ ТА ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ»

Ступінь вищої освіти *Бакалавр*
Спеціальність *291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»*
Освітня програма *«Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»*
Рік навчання **4**, семестр **7**
Форма навчання – *денна*
Кількість кредитів ЄКТС **4**
Мова викладання *українська*

Лектор курсу

Білан Сергій Олексійович, доктор історичних наук,
професор кафедри міжнародних відносин і суспільних наук

Контактна інформація
лектора (e-mail)

bilanso@ukr.net

Сторінка курсу в eLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3726>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є – сформувати у студентів уявлення про процес формування й основного змісту зовнішньої політики країн Західної Європи та Північної Америки як їхнього дійового інструменту після Другої Світової війни, розуміння характеру впливу зовнішніх чинників на буття їхніх народів, геополітичного становища політики країн Західної Європи та Північної Америки, інтересів, характеру відносин з іншими державами світу.

Завдання дисципліни: – роз'яснення змісту зовнішньої політики країн Західної Європи та Північної Америки, її місця в системі міжнародних відносин після Другої Світової війни; – розкриття процесу формування й основних положень зовнішньополітичної концепції країн Західної Європи та Північної Америки, характеру взаємовідносин країн Західної Європи та Північної Америки зі світовим співтовариством і окремими його суб'єктами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: – предмет курсу, методологічні засади вивчення у дослідженні зовнішньої політики країн Західної Європи та Північної Америки;– основні зовнішньополітичні акції, міжнародні угоди, договори, які визначали зміст зовнішньої політики країн Західної Європи та Північної Америки після Другої Світової війни, у певних геополітичних умовах, кризових ситуаціях;– місце країн Західної Європи та Північної Америки в системі міжнародних відносин і в зовнішньополітичних доктринах як провідних держав світу в певних історичних умовах, так й на сучасному етапі;– основні напрями і завдання зовнішньополітичної стратегії країн Західної Європи та Північної Америки.

вміти: – оперувати поняттями курсу;– визначати основні напрями і завдання зовнішньополітичної діяльності країн Західної Європи та Північної Америки як у минулому, так й на сучасному етапі.

Набуття компетентностей:

- інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в сфері міжнародних відносин, суспільних комунікацій та регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності держав, міжнародних взаємодій між державами, міжнародними організаціями та недержавними акторами, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов та передбачає застосування теорій суспільних наук

та спеціальних наукових методів дослідження проблем міжнародних відносин.

- загальні компетентності (ЗК):

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі і знань про природу і суспільство, та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового образу життя.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК3. Здатність оцінювати стан та напрями досліджень міжнародних відносин та світової політики у політичній, економічній, юридичній науках, у міждисциплінарних дослідженнях.

СК5. Здатність аналізувати вплив світової економіки, міжнародного права та внутрішньої політики на структуру й динаміку міжнародних відносин та зовнішньої політики держав.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

- програмні результати навчання

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ сем-кі)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Модуль 1. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ПРОВІДНИХ КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ				
Тема 1. Зовнішня політика Великобританії	2/2	Усвідомлювати: Відмова від колоніальної політики Великобританією після закінчення II світової війни.	Обговорення питань на семінарському занятті. Написання есе	25

		Причини та наслідки участі Великобританії в «Суецькій авантюрі» 1956 р.; «особливі стосунки» зі США; Велика Британія і ЄС.		
Тема 2. Зовнішня політика Франції	2/2	Усвідомлювати: Причини алжирського питання; розпад французької колоніальної системи. Алжирська проблема; роль Франції в розрядці міжнародної напруги. Втрата колоній в Азії та Африці.	Обговорення питань на семінарському занятті. Написання есе	25
Тема 3. Зовнішня політика Німеччини	2/2	Усвідомлювати: Німецьке питання в міжнародних відносинах 1950 – першої половини 1970-х рр. Оперувати ключовими положеннями: Інтеграція ФРН до ЄС та НАТО. Залучення НДР до Організації Варшавського Договору	Обговорення питань на семінарському занятті. Написання есе	25
Тема 4. Зовнішня політика інших країн Західної Європи	2/2	Особливості ведення зовнішньої політики іншими країнами Західної Європи	Обговорення питань на семінарському занятті. Написання есе	25
Модуль I	8/8			100
Модуль II. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА США ТА КАНАДИ				
Тема 5. Зовнішня політика США	3/3	Усвідомлювати: суть доктрини «гнучкого реагування» США на міжнародній арені. Оперувати ключовими положеннями: карибська криза; ескалація війни в Індокитаї; «Доктрина Джонсона».	Обговорення питань на семінарському занятті. Написання есе	40
Тема 6. Зовнішня політика Канади	2/2	Усвідомлювати: причину вступу Канади до НАТО Оперувати ключовими	Обговорення питань на семінарському занятті. Написання есе	30

		положеннями: участь у Корейській війні; Еволюція зовнішньополітичного курсу Канади у 1960-70-ті рр.; концепція «противаги» Трюдо; доктрина «серединної держави» на міжнародній арені.		
Тема 7. Зовнішня політика Мексики	2/2	Володіти основними засадами зовнішньої політики Мексики враховуючи сусідство з США.	Обговорення питань на семінарському занятті. Написання есе	30
Модуль II	7/7			100
Всього за 1 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Відповіді на семінарських заняттях мають спиратися на власноруч підготовлений конспект. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Самостійні роботи повинні бути виконані власноруч відповідно вимог, які до них висуюються.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко В.В. французька республіка на міжнародній арені – від Н. Саркозі до Ф. Олланда. Режим доступу: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/viewFile/2561/2270
2. Австрія проти відходу від одностайності рішень ЄС щодо зовнішньої політики. Режим доступу: <https://www.euointegration.com.ua/news/2023/05/5/7161076/>
3. Безпека у глобальному світі / Константинов В.Ю., Мінгазутдінов І.О., Капітоненко М.Г., Галака С.П., Кривонос Р.А. // Міжнародні системи та глобальний розвиток :

- підручник / Кер. авт. колективу О.А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжоли. – К.: «Київський університет», 2008. – с. 389-468.
4. Бессонова М.М. Центральна та Східна Європа у канадській зовнішній політиці. Режим доступу: <http://international-relations.knukim.edu.ua/article/view/269475>
  5. Брайлян Є. Особливості зовнішньої політики Франції та військова допомога Україні. Режим доступу: <https://armyinform.com.ua/2023/01/12/osoblyvosti-zovnishnoyi-polityky-francziyi-ta-vijskova-dopomoga-ukrayini/>
  6. Ворожбит О. Гаральд Видра: «Зовнішня політика Німеччини досить обмежена минулим». Режим доступу: <https://tyzhden.ua/harald-vydra-zovnishnia-polityka-nimechchyny-dosyt-obmezhenamynulym/>
  7. Газін В. П. Новітня історія країн Європи та Америки. 1945–2002 роки: Навчальний посібник / В. П. Газін, С. А. Копилов. – К.: Либідь, 2004. – 624 с.
  8. Гайдай Д. Австрія: слабка ланка Європи чи історичний союзник України? Режим доступу: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2016/05/6/7048512/>
  9. Грубінко А. В. Роль Великої Британії у становленні зовнішньої і безпекової політики Європейського Союзу (1990–2019 рр.). Режим доступу: <http://historypages.kpi.ua/article/view/236237>
  10. Грубінко А. Політика Великої Британії щодо східного розширення Європейського Союзу: історичні аспекти. Режим доступу: <http://eustudies.history.knu.ua/uk/andrij-grubinko-polityka-velykoyi-brytaniyi-shhodo-shidnogo-rozshyrennya-yevropejskogo-soyuzu-istorychni-aspekty/>
  11. Дейвіс Норман Європа. Історія / Н. Девіс. – К.: «Основа», 2000. – 944 с.
  12. Доктрина зовнішньої політики Мексики не дозволяє постачати зброю Україні – Драмецька. Режим доступу: <https://hromadske.radio/news/2022/11/28/doktryna-zovnishnoyi-polityky-meksyky-ne-dozvoliaie-postachaty-zbroiu-ukraini-dramets-ka>
  13. Донбас і Крим: ціна повернення : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна, О. С. Власюка, Е. М. Лібанової, О. М. Ляшенко. – К. : НІСД, 2015. – 474 с.
  14. Зашкільняк Л. Історія Центрально-Східної Європи / за ред. Л. Зашкільняка. – ЛНУ ім. І. Франка, 2001. – 660 с. 17
  15. Зінько І. «М'яка сила» у зовнішній політиці Австрійської республіки. Режим доступу: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/intrel/article/view/7489>
  16. Зовнішня політика Австрії залишиться без змін – канцлер Шалленберг. Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3332006-zovnisna-politika-avstrii-zalisitsa-bez-zmin-kancler-sallenberg.html>
  17. Зовнішня політика країн Центральної та Східної Європи: Навчальний посібник для студентів / Кер. авт. колективу О.В.Крапівін. – Донецьк, 2012. – 274 с.
  18. Іваницька О. П. Новітня історія країн Європи та Америки (1945–2002) / О. Іваницька. – Вінниця: ФОЛІАНТ, 2003. – 560с.
  19. Івасюк Г. Основні виклики сучасній зовнішній політиці Німеччини. Режим доступу: <https://mhpi.chnu.edu.ua/index.php/issues/article/view/211>
  20. Коваленко Б. Між амбіціями та реальністю: зовнішня політика Франції за президентства Макрона. Режим доступу: <https://adastra.org.ua/blog/mizh-ambiciyami-ta-realnistyu-zovnishnya-politika-franciyi-za-prezidentstva-makrona>
  21. Коваль І.М. Глобалізація, загальна безпека і безпека в Україні // Євроатлантична інтеграція України: глобальний та регіональний виміри / Коваль І.М., Глебов С.В., Дубовик В.А. та ін. – Одеса: «Астропринт», 2008. – С. 33-46.
  22. Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. Європейський Союз: історія і засади функціонування: Навч. посіб. / В.В. Копійка, Т.І. Шинкаренко; за ред. Л.В. Губерського. – К.: Знання, 2009.- 751 с.
  23. Кочубей Л. Сучасні особливості зовнішньої політики Франції в умовах модернізації. Режим доступу: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kochubei_suchasni-1.pdf
  24. Круглашов А. М. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник / склад. А. М. Круглашов, І. Озимок, Т. С. Астапенко, В. В. Руссу.- Ч.1. Чернівці, 2010. – 212 с.
  25. Крушинський В.Ю. Манжола В.А. Міжнародні відносини та світова політика. 1945-

1980. Дати. Події. Факти: Навч. Посібник. /В.Крушинський – К.: Либідь, 2007. – 192 с.
26. Курандо О.С. «Велика стратегія» у зовнішній політиці США. Режим доступу: <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/5964>
27. Мартинов А.Ю. Спільна зовнішня та оборонна політика Європейського Союзу (90-ті рр. ХХ – 10-ті рр. ХХІ ст.). Погляд з України: монографія / А.Ю. Мартинов. – К.: Інститут історії НАН України, 2009. – 262 с.
28. Мексика та Чилі у латиноамериканській політиці ЄС. Режим доступу: <https://referatss.com.ua/work/meksika-ta-chili-u-latinoamerikanskij-politici-ies/>
29. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. Затверджено МОН / За ред. В.А. Манжоли. – К., 2014. – 662 с.
30. Мітрьєва С.І. Європейська безпека і Україна: Навчальний посібник/ С.Мітрьєва - Ужгород: Ліра, 2008. – 222 с.
31. Орлик В. Зовнішньополітичні пріоритети нового уряду Великої Британії. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnopolitychni-priorytety-novoho-uryadu-velykoyi-brytaniyi>
32. Орлик В. Тенденції формування зовнішньополітичного курсу Великої Британії після Brexit. Режим доступу: <http://eustudies.history.knu.ua/uk/18-2021-orlyk/>
33. Парахонський Б. О. Роль ОБСЄ у формуванні європейського середовища безпеки / Б. О. Парахонський, Г.М. Яворська // Стратегічні пріоритети. – №3 (28). – 2013 р. – С.109-114.
34. Переломний момент у зовнішній політиці Німеччини. Режим доступу: <https://bintel.org.ua/analytics/geopolitics/perelomnij-moment-u-zovnishnij-politici-nimechchini/>
35. Рудько С. О. Зовнішня політика та політичні системи Французької Республіки та Федеративної Республіки Німеччини : підручник із курсу / С. О. Рудько. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – 298 с.
36. Рудько С.О. Зовнішня політика країн Західної Європи. = Острог: Вид-во Нац. Ун-ту «Острозька академія», 2012. – 412 с.
37. Сафар'янс Є. Трансформація австрійського нейтралітету в умовах змін європейської системи безпеки (1990 ті – початок ХХІ ст.). Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Safarians_Yevhenii/Transformatsiia_avstriiskoho_neutralitetu_v_umovakh_zmin_ievropeiskoi_systemy_bezpeky.pdf
38. Світова гібридна війна: український фронт: Монографія / за заг. ред. В.П. Горбуліна. – К.: НІСД, 2017. – 496 с.
39. Собоदार О. О. Трансформація зовнішньої політики Королівства Бельгія після конституційної реформи 1993 р. Режим доступу: http://www.hist.vernadskyjournals.in.ua/journals/2018/3_2018/16.pdf
40. Соловійова А. Європейська політика країн Бенілюксу (1945–2014): до історіографії питання. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Soloviova_Aliesia/Yevropeiska_polityka_krain_Beniliuksu_1945_2014_do_istoriohrafii_pytannia.pdf
41. Стратегічні пріоритети політики України в Чорноморському регіоні : аналітична доповідь, матер. кругл. столу / М.О. Воротнюк, А.М. Захарченко, І.В. Максименко та ін. ; за ред. А.О. Филипенка ; Регіон. філіал нац. ін-ту стратегічн. досліджень у м. Одесі. – Одеса: Фенікс, 2013. – 168 с.
42. Сущенко Р. Зовнішня політика Франції: нові пріоритети, старі підходи (2015). Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-sushchenko/2119019-zovnisna-politika-francii-novi-prioryteti-stari-pidhodi-28082015.html>
43. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин : підручник / В.А. Манжола, В.Ю. Константинов, С.В. Андрущенко та ін.; за ред. Л.В. Губерського. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 512 с.
44. Україна в системі міжнародної безпеки / Національний інститут проблем міжнародної безпеки. К.: ПЦ «Фоліант», 2009. – 572 с.
45. Україна і Росія: дев'ятий вал чи Китайська стіна / В. П. Горбулін, О. С. Власюк, С. В. Кононенко. – К. : НІСД, 2015. – 132 с.

46. Черінько І. Розширення Європейського Союзу в першому десятиріччі XXI століття. Політика Великої Британії / І. Черінько // Зовнішні справи. – 2013. – № 10. – С. 24–27.
47. Шамара І.М., Костанді Д.Р. Сучасні концепції зовнішньої політики США: можливості та реальність. Режим доступу: <file:///C:/Users/Admin/Desktop/%D0%97%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%88%D0%BD%D1%8F%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%20%D0%97%D0%B0%D1%85%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B8%20%D1%82%D0%B0%20%D0%9F%D1%96%D0%B2%D0%BD%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%90%D0%BC%D0%B5%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B8/15555-Article%20Text-30944-1-10-20200504.pdf>
48. Шатун В.Т. Оборонна і безпекова політика Європейського Союзу: формування та еволюція/ В.Т. Шатун // Наукові праці. Політологія. – Том 230. – № 218 (2014). – С. 60-67.
49. Яровий В.І. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн XX ст. підручник для вищих навчальних закладів/ В. І. Яровий. – К.: Генеза, 2005. – 816 с.